

Марија Кнежевић

ДАРОВИ НАШИХ РОЂАКА

Родила сам се 29. децембра. Мом рођењу умногоме је помогла возачка бравура мајстора који нас је кроз тунел од по метар и по снега са сваке стране и залеђеним цомбама на друму, довезао из биоскопа у породилиште. Моја мајка је „цео тај циркус” описала следећим речима:

– Стрррашнооо! Снег и лед на све стране, једва смо стигли до болнице! А тамо – куплерај! Сви пијани! Они већ увелико почели да славе! Доктори лочу, дрпају сестре за дупе, мене ставили на неки сто, тобоже нема слободних кревета. Само што ми не кажу у фацу – Где си, бре, нашла да се порађаш на Нову годину! Кад сам то преживела...

Ипак, преживела је и славили смо моје рођендане. Ја никада нисам била мериторна да оцинем да ли је нешто луксузно или скромно – таква сам рођена. Мени је било много лепо! Волела сам кад је кућа пуна људи, кад деца јурцају на све стране. Волела сам мамине пите, руску салату и торту са пишкотата. Такође и новогодишње украсе који су тога дана већ увелико красили сваки дом. За разлику од моје мајке која је сваки долазак гостију испратила гунђањем – „срамота је да људи гледају ољуштени намештај, тепих који су 'кројили' мољци, да пропадају кроз ове кауче јер федери више не постоје...”, ја сам била селективна само у поводу поклона, будући да они остају. И пошто на мом лицу одувек све „пише,” ен пута сам избламирала родитеље на тај датум. „Ух, опет књига...” – сви су чули, мада нисам изговорила.

Моји родитељи су још у оној болници схватили да са мном неће бити једноставно. Лепо као прослава празника, да, али не и лако! Стога су ме откако сам проговорила мудро питали шта желим за рођендан. И гласно се чудили томе како имам спреман и тачан одговор у који су биле исправно укалкулисане и њихове ограничене новчане моћи. Хоћу

меду средње величине, хоћу санке било које само да се клизају, хоћу плочу од те групе, и та песма, фармерке број тај, дукс у једној од три боје, ранац и за школу и за изласке и за путовања. И ту је негде окончано прослављање мог рођендана, у доба руксака. „У складу са околностима.” Ту и тамо бих искамчила још неку књигу – доста сам и славила.

Но, пре него што ће нас снаћи „околности” и у наш дом су, као готово и у сваки други, долазили људи, превасходно родбина. Мамини грчки рођаци су били у гастарбајтерском транзиту. Швајцарске чоколаде су биле неутуђиве! Константно сам имала колекцију. Тата је имао родбину у Црној Гори коју је упознао тек пошто је упознао мене и моју незајажљиву чежњу за морем. Петровац на мору? Сјајно! Скадар исто тако, као једно надморе за које сам везана никад пресеченом пупчаном врпцом. Углавном, наши црногорски рођаци су долазили чопоративно и доносили махом бомбоњере и вазе из самопослуге. С правом су сматрали да су то небитни декоративни моменти уз пршут, сир, вино...

Мама је била строго забранила да се скида бели (тада украсни) папир са бомбоњера. Одлагала их је на врх регала. Мене су, пак, те танке кутије мамиле више од свега. Гледам тако једнога дана тужно у штек који се увелико приближио плафону, и одважим се! Слистим пола. Кад, ево је мама, дошла раније с посла:

– Да ли си ти нормална?! Хоћеш да заглавиш у болницу?!

– Нисам баш тако много појела, зашто у болницу?

– Бог свети зна колико су старе те бомбоњере и колики су пут превалиле од рођака до рођака! Па, зар ти нисам сто пута рекла да оне служе за поклон, да се шаљу даље, а не за јело!

– Али неко ће да их једе.

– Неће, ако има имало мозга у глави! То иде из руке у руку, са регала на регал! Погледај само папир, и он је већ отрован! Али теби зинуло дупе...

Уистину, десило се да сам се једном отровала чоколадом. Парченцем! Усуд је хтео да је чоколада била „мамина,” тј. за кување. Моја грчка бака и ја смо се нашле саме у стану, ја сам почела да вапим за чоколадом, бака је све преврнула и једва избунарила у шпајзу ту верзију – за кување – три-четири преостале коцкице. Узела она једну, али њој ништа. А мене су водили у болницу на испирање стомака. Бака је била месецима увређена до коске јер је доктор, чувши да је и бака јела, рекао: – Ма, маните, она је стара, она може и маказе да поједе!

Баке нема већ две деценије. Мама је отишла пре две године. Апарат за мерење притиска – дар грчког рођака – покварио се још за бакиног живота. Људи све ређе долазе. Кажу да су дошла таква времена. Тата и ја се трудимо да будемо здрави, или макар да се тако осећамо.

Ту и тамо одем на неку славу, понесем боцу вина (никад бомбоњеру!), осетим се чудно гледајући скупе цветне аранжмане, уметничке

слике, тепсије од нарочитих материјала, чак и мобилне телефоне у својству поклона. Помислим – добро је, бар није за јело. Осим цвећа, све може слободно да се шаље даље.

КОМУНИКАЦИЈА

Кажи, Миланка. Аха, воду хоћеш, ево. Ма ништа, само ти реци шта треба. Коју кесу, ову? Изволи, нема на чему. Знам, наравно да ти недостају деца, али проћи ће и ово, оздравићемо, мање или више, пустиће нас кући. Па нека, исплачи се, благо теби кад можеш. Само ти плачи, па ћемо да поделимо ону мандарину! А, шта кажеш?! Ма пусти, није то ништа. Бог и теби дао свако добро.

Да ли бисте могли Миланки да кажете да ћемо јој урадити ултразвук срца?

Могу да покушам.

А како Вама то успева, мислим да Вас она разуме?

Па ето, зближиле смо се, обе у истој и плус свака у својој невољи. Иначе, она је годиште мог оца који је преминуо пре пола године.

Жао ми је. Али извините, какве то везе има?

Не знам, али знам да ништа није случајно. Где баш у кревет до мене неко ко је то годиште? Нашле смо се, не толико у корони, колико у разумевању.

Чекајте, жена је реално глува. А Вас све разуме! Како?

Немам објашњење, мени је то некако нормално, немам праву реч. Ја сам песник. А Ви сте доктор, разумећете.

БРЗИНА ЗАСТАРЕВАЊА

Све до пре десетак година мој раздрагани пријатељ би ми се јављао телефоном: – Добро вече свима у студију! Па, како смо?

Нас је, иначе, то прво лице множине увесељавало на више начина. Нарочито једна рефренски изговарана реченица нашег прилично матуроског политичара, а све у повишеном тону: „Ми морамо, ми требамо!”

Питање ухођења је било актуелно. Где ако не овде, мада оно сеже до самог заметка глобалне ере. Људи су се ложили на шпијуне, младе девојке нарочито. Није постојао већи баја од 007, *the name is Bond*, колико год се момци трудили, трпели боксерске ударце, опонашали Флојда, стругали жице на гитари не излазећи из подрума по цену анемије и све тако до статуса телохранитеља Алена Делона. Чим се појавила *Немогућа мисија*, схватили смо да је могућа и да ће се успешно саморепродуковати попут ланаца ресторана.

Из тих, испада божеопрости ведријих времена, у поређењу са, на пример, све-је-могуће коронарним добом, памтим једно вече у ноћном клубу. Тачније, памтим реплику моје другарице која је до те мере била у свом времену, да је самим тим била испред њега, а да никада тога није била свесна. Мудрост без сујете, чиста, непрскана.

Један од филмских сценарија какве ликови попут нас редовно живе, доведе нас те ноћи у клуб затвореног типа (!) Добра атмосфера, неоспорни допринос алкохола, сећам се, у неком трену, себе на бини како држим микрофон и певам, а прати ме мени непознат бенд. Сви „блажени” осим ње, моје другарице, која бистрога погледа прича и прича, наводно неком типу који је жртва-слушалац, али заправо држи говор у трајању од бар 6 сати континуирано. Ужива! Кад, проговара тај тип, што је за све нас било потпуно неочекивано у 3 ујутро!

– А шта бисте Ви рекли – обраћа се наравно њој – ако бих Вам ја сада рекао да сам полицајац и да не само пажљиво слушам овај разговор, него и памтим сваку Вашу реч?

Погледи нам се у том часу сусретну – никада је нисам видела срећнију!

– Јао, па била бих Вам бескрајно захвална! Ја ТО чекам читавог живота – да ме неко пажљиво слуша!

Самоћа ми је неопходна животна намирница коју конзумирам по својој рецептури, али чамотиња ме убија. Сколила нас је многе, што би неки рекли, одједном, мада је реч о процесу. Демонтаже живота. Примера ради, само у Чикагу има Срба колико у целој Србији. Дешава се да данима не zazвони телефон, звоно на вратима. Данашња улазна врата су блиндирана, и даље имају шпијунку. То могу да схватим само као носталгични детаљ.

ДИШИ КАО ШТО ГОВОРИШ

Јуче у самопослузи – рекордна гужва. Шта је сад? Да л’ је празник, ил’ су пензије, или су опет смањили број запослених? Чекање у реду испред касе у просеку 25 минута по особи. Реплике, будући да, реално, нема услова за дијалог:

Шта смог?! Ви наседате на ту пропаганду?!

Кад мени смета, а пушач сам...

Да радите цео дан као ја не бисте имали времена да се бавите глупостима! Божемесачувај, к’о гуске у магли.

Коме Ви то?!

Зашто сте ми укуцали млевено месо?! Зар не видите по осталим арктиклима да сам вегетаријанац?! Ма, не занима ме чије је, него бришите то са мог рачуна!

Хоћете ли да пропустите мајку с дететом?
Које дете?
Где је дете?
Не видим дете...
Ја сам Лазал и имам тли године!
Јао, извините, госпођо, само изволите, наравно...
Како можете да метнете дете у колица у која ми стављамо храну?!
Побогу, зар не можете да ставите руку на уста?! Кијате ми директно
у плућа, аман!
Чија је она црвена шкода?
Зашто?
Зашто?!
Па, ево, носи је паук...
Да иду у три... Милу им мајку... у уста!
О'лади, бре, брате. Слуша те дете...
Шта мене брига што ти немаш ситно?! Наплати ако хоћеш, ја излазим!
Не, не сакупљам купоне. То дајте овим колекционарима шерпи. Ја
сам пензионерка.
Брате, шта бива са оном шкодом?
Однели је, брате, немој да се нервираш.
Дакле, упамтила сам од речи до речи. Не могу да се начудим. Прво,
ни свој број телефона не знам напамет. Брука, али ниједну песму не
памтим, ни своју... Осим тога, шта ће ми цео овај текст у глави?
Не знам шта су дунули у ту „маглу,” али можда је баш сад право време
за докторат? Меморишем из прве! Рецимо, „Култура опхођења у урба-
ном окружењу.” Просто к'о пасуљ. И да ме нико не гања за плагијат. Про-
гнозирају димну завесу још недељу дана. Таман за научни рад!

ХВАТАЧ СУНЦА

Тако нешто, убеђена сам, могу да измисле само Индијанци, као сино-
ним за сва еколошка људска бића, тј. она којима је довољна суштина.
Хватач сунца, хватач снова...

Ту је све – алатке неопходне за живот и поезија у природној нераз-
двојености.

За хватач сунца сам сазнала од Лори, моје америчке пријатељице
која ми је поклањала своје заиста лепе рукотворине. Научила ме је да
га окачим на источни прозор како бих ујутро „ловила” сунце у више
боја. Те радости! И то свакога дана – у томе је поента.

Имам фотографију хватача, наравно, то је данас начин складиш-
тења успомена.

Друга, која бележи време двадесет година после, из стана је у којем живим нешто дуже од пола године. То је први стан са мојим именом на рачунима, на поштанском сандучету, моја кутијица пуна сунца. Сунце хвата мене, а ја фотографију из Сан Франциска. Очи које ме посматрају су заљубљене, што је очигледно – све им је лепо. Ни тада нисам могла да упамтим име чувене улице где су по баровима „заседали” Џенис Џоплин, Џими Хендрикс, Џим Морисон и остала духовност за коју се побринуо ЛСД, те су смештени на сигурно – у легенде. Ипак, остала је музика. Поезија. Дух. Та епоха зрачи, бар неке нас који смо научили како да хватамо зраке.